

Dr Karolina Malinowska-Krutul

Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku

Asystent Sędziego w Sądzie Okręgowym w Białymstoku

**ASPEKTY PRAWNE
BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RP,
CZEŚĆ OGÓLNA**

**Redakcja naukowa Waldemar Kitler, Małgorzata Czuryk,
Miroslaw Karpiuk,
Wydawnictwo AON, Warszawa 2013, ss. 208,
ISBN 978-83-7523-203-5**

Szeroko rozumiana problematyka bezpieczeństwa wymaga odwołania się do dorobku różnych nauk humanistycznych i społecznych, w tym: filozofii, psychologii, socjologii, politologii, stosunków międzynarodowych, czy wreszcie nauk prawnych. Nie ma więc wątpliwości, iż jako obszar badawczy charakteryzuje się interdyscyplinarnością, co jest niewątpliwie zaletą chociażby już z tego powodu, że zmusza do konfrontacji z wąską specjalizacją, która w istocie ogranicza samą naukę i wyklucza komplementarność badań. W tym miejscu, nie bez satysfakcji należy przyznać, iż recenzowane opracowanie koncentruje się na zagadnieniu bezpieczeństwa narodowego, ale postrzeganym z perspektywy prawnej, tym bardziej, iż dość skromnie prezentuje się współczesny dorobek z zakresu w ogóle szeroko rozumianego bezpieczeństwa prawnego. Już z tego powodu stwierdzić należy, iż poświęcenie monografii problematyce prawnych aspektów bezpieczeństwa narodowego i tym samym wyeksponowaniu roli prawa dla bezpieczeństwa państwa i obywateli, jest niezwykle cenne i zasługuje w pełni na aprobatę.

Celem autorów publikacji było przede wszystkim dokonanie analizy systemu prawa głównie krajowego, ale także próba ukazania roli prawa i pozycji środków normatywnych pośród innych środków w kształtowaniu bezpieczeństwa demokratycznego państwa i jego społeczeństwa. Autorzy wywiązali się z tego zadania skrupulatnie. Przedmiotowa monografia zbudowana jest bowiem, aż z sześciu rozdziałów, na kartach których w sposób kompleksowy wyczerpano temat, wychodząc z ogólnych podstaw prawnych regulujących problematykę bezpieczeństwa narodowego i zaczynając od wyjaśnienia kluczowej terminologii: bezpieczeństwa państwa i bezpieczeństwa narodowego oraz wskazania dziedzin bezpieczeństwa narodowego, przez co swobodnie wprowadzono czytelnika w poruszaną problematykę.

W opracowaniu trafnie wyszczególniono źródła regulacji bezpieczeństwa w normach prawa krajowego, zarówno w znaczeniu materialnym – jako czynniki społeczne, polityczne, kulturowe, ekonomiczne, jak i formalnym – jako akty prawne, w których są zawarte normy prawne, zarówno powszechnie obowiązujące jak i obowiązujące wewnętrznie. Dokonano analizy prawnych warunkowań funkcjonowania systemu obronnego RP w czasie pokoju, kryzysu i wojny, jak również innych systemów operacyjnych systemu bezpieczeństwa narodowego.

Niezwykle ciekawa jest z pewnością próba usystematyzowania gałęzi prawa w ramach prawa bezpieczeństwa narodowego. Autorzy postrzegają prawo bezpieczeństwa narodowego jako część szerszego systemu prawnego, nie jako jednolitą gałąź prawa, ale jako zbiór źródeł prawa. Wyróżniają prawo konstytucyjne jako prawo nadrzędne, a obok niego tzw. prawo bezpośrednio regulujące dziedzinę bezpieczeństwa narodowego (m.in. prawo polityczne, militarne, ekonomiczne, ekologicznego, kulturowe, powszechne) oraz prawo wspierające dziedzinę bezpieczeństwa narodowego (m.in. prawo administracyjne, bankowe, celne, lotnicze, energetyczne, ochrony środowiska, karne, międzynarodowe publiczne i inne), trafnie analizując przy tym zachodzące między nimi zależności.

W monografii słusznie duży nacisk położono na konstytucyjne podstawy bezpieczeństwa. Powyższe wydaje się być zabiegiem niezbędnym już choćby z uwagi na fakt, że Konstytucja RP sta-

nowi akt najwyższej rangi w hierarchii źródeł prawa. W związku z tym wynikają z niej – niejako wręcz – priorytety prawne w ogóle, ale także te dla funkcjonowania systemu bezpieczeństwa narodowego RP. Aspekty prawne bezpieczeństwa narodowego to zatem, bez wątpienia wymiar przede wszystkim ustrojowy, co dostrzegli autorzy opracowania, przedstawiając – głównie w oparciu o Konstytucję RP – rolę, funkcje i zadania organów władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej, sił zbrojnych, a także powinności obywateli.

Nie umknął uwadze autorów również fakt, iż szczególny wymiar bezpieczeństwa narodowego uwydatnia się w przypadku instytucji stanów nadzwyczajnych. Poruszając omawianą problematykę, nie sposób, więc było pominąć ich aspektów prawnych. Pozytywnie zatem należy ocenić charakterystykę poszczególnych stanów nadzwyczajnych: stanu wojennego, stanu wyjątkowy oraz stanu klęski żywiołowej, dokonaną pod kątem przesłanek uzasadniających ich wprowadzenie, ogólnych zasad, organizacji w tym czasie władz publicznych oraz ograniczeń praw, wolności człowieka i obywatela.

Monografia napisana została językiem przystępnym, a przy tym fachowym. Zrozumienie zatem i opanowanie treści w niej zaprezentowanych, nie powinno nastęrczać trudności nawet czytelnikom nie mającym uprzednio do czynienia z językiem prawnym bądź prawniczym. Zaaprobować też trzeba wykaz wybranej bibliografii, zamieszczony w publikacji. Pozycje w niej zamieszczone mogą posłużyć czytelnikowi jako lektury konkretyzujące poszczególne zagadnienia. Dzieło zawiera również trafnie wyselekcjonowany wykaz aktów prawnych oraz wykaz orzecznictwa. Aczkolwiek nie można nie spostrzec, iż wskazany dorobek orzeczniczy budzi pewien niedosyt. W opracowaniu nie poświęcono zbyt wiele uwagi omówieniu wybranego orzecznictwa. Tymczasem skoncentrowanie większej uwagi na orzecznictwie pozwoliłoby dostrzec pojawiające się problemy, jakie wiążą się ze stosowaniem omówionych regulacji w praktyce, a pogłębiony wywód w tym zakresie, mógłby – być może – zaowocować propozycjami ich prawnych rozwiązań.

Reasumując, dzieło uznać należy niewątpliwie za cenną pozycję, która może posłużyć zarówno praktykom w administracji publicznej oraz być z pewnością przydatne studentom na kierunkach studiów, których problematyka jest związana z bezpieczeństwem narodowym, wewnętrznym bądź naukami pokrewnymi.